

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna petič-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravilništvo (administracija) in ekspedicija, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 15 gl. — kr
Za pol leta . . . 8 " — "
Za četrt leta . . . 4 " — "
Za en mesec . . . 1 " 40 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 13 gl. — kr
Za pol leta . . . 6 " 50 "
Za četrt leta . . . 3 " 30 "
Za en mesec . . . 1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Posamezne številke veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izvenšni nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Besedica o Matici.

„Slovenska Matica“ napoveduje na dan 5. dec. t. l. svoj XIX. veliki zbor. Poglavitni namen jej je dajati Slovincem znanstvenih knjig. V tem je bila nekoliko zaostala; to pa zaradi cesarske svečanosti v tekočem letu. Prav iz tega vzroka je bila sklenila, naj se za omenjeno priliko dá slavnostna knjiga, in naj se potem bukve za l. 1882 in 1883 skupaj razpošiljajo. Želela in obetala je to storiti vže v dnevih slavnostnih; ali — razne opovire so izvršile te obljube zabranile. Izvršuje se pa te dni, ker sedaj se knjige vže razdeljujejo.

Kar je prej zamudila, popravlja s tem, da dobijo družniki knjige za l. 1883 še pred koncem tega leta. Knjige so: a) Letopis za 1882/3, b) Lovčevi Zapiski, in c) Spominek. Zadovoljni smejo biti družniki z njimi, kar tiče vrednost ali ceno (vredne 7 do 8 gold. dajo se za letnino 4 gold.), pa menda tudi, kar tiče obliko in vsebino.

Knjige stanejo mnogo, in da društvo more jih izdajati, treba je, da družniki redoma tudi plačujejo. V tem oziru je nekoliko bilo se popustilo. Ali — da pride se v red, tirjali so se udje in zahtevala se je plača za obé leti. Res so nekteri družbeniki mrmrali, nekteri celo odstopili; ali v tacih stvaréh zaméra ni na pravem mestu, in upati je, da po vzgledu družbe Mohorjeve se vplačevanje vravná vsem na korist tudi pri Matici.

Knjige stanejo po opravi in po nagradah mnogo premnogo denarja, vžlasti letošnje, in da družba vzmaga, zadolžila se je nekoliko sama pri sebi, t. j. pri svoji glavnici, kateri se izposojena svota mora povrniti. Da je letos skazala se presvetlemu cesarju, to je na čast njej pa vsemu narodu, in tem stroškom lahko pritrđijo vsi. Da pa jej bode treba v prihodnje varčno gospodariti nekaj v knjigah, nekaj v nagradah pisateljskih, pa v plačilih tiskarskih, to je gotovo, ako hoče po prihodkih vméríti si stroške.

V ta namen hočejo mnogi nasvetovati, naj letnina poviša se v prihodnje na 3 gold. — Tudi se vže nekaj let svetuje, naj se predrugačijo vsaj nekoliko pravila. Predzadnji občni zbor je vže naročil odboru, naj stavi dotične predloge. To se ima letos zgoditi. Več oči več vidi. V občnem zboru bode vsakemu družniku prilika spregovoriti o tej stvari, da se na pr. število odbornikov zniža s 40 na 20, plača letnikov pa da se poviša na 3 gl. itd. itd., kar je v vabilu k občnemu zboru naznanjeno.

Za prihodnje leto hoče, kakor je bilo brati, Matica dati na svetlo a) Flora slovenskih dežel, b) Lovčeve Zapiske II., in c) Letopis, ako se nekatere zahteve za prvo knjigo spolnijo. Sicer pa imajo zborniki tedaj priliko povedati odboru, kakošnih

knjig želijo. Kakor se je večkrat omenjalo v društvenih poročilih, branijo se v njem dovršeni prav dobri rokopisi na pr. Logika pa Psihologija, spisal dr. J. Križan; Slovnica italijanskega jezika za Slovence, spisal J. Križan; „Koča za vasjo“, spisal J. Kraszewski, poslovenil L. Gorenjec; „Narodno Blago“, in v njem „Obraz narodnega duševnega žitka štajerskih Slovencev“, spisal dr. J. Pajek itd.

Po pravilih izstopijo iz odbora l. 1879 voljeni ter v vabilu naznanjeni odborniki, in nekteri Maticarji so se v ta namen, da se volitev pospeši, dogovorili družabnikom nasvetovati, naj se v tem občnem zboru po dosedanjih pravilih volijo naslednji gospodje: Janko Kersnik, Božidar Raič, Feliks Stegnar, Luka Svetec, dr. J. Svetina, J. Šuman, Ivan Vavrú, Ant. Zupančič.

Z zedinjenimi, starejšimi in mlajšimi močmi bode vsled vredbe natančnega sprotne vplačevanja, po modrem in varčnem gospodarstvu, pa z novim spretnejšim tajnikom „Slovenska Matica“ delovala, upajmo, sebi na čast, pa na korist vsem družnikom Slovincem!

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. novembra.

Avstrijske dežele.

V Pragi je bila v nedeljo zvečer v narodnem gledališči slovesna predstava, h kateri sta se, kakor smo že omenili, cesarjevič Rudolf in Štefanija peljala. Českonemško ustavoverno plemstvo razun nekterih ju je s svojo nenavzočnostjo počastilo.

Česka šolska matica, ki ima nalogo gosence po nemškem „šulferajnu“ v narodno šolo zasejane trebiti, šteje letos 15.106 članov in ima 184.872 gl. 73 kr. premoženja. Predsednik ji je dr. Rieger. — Da bila bi tudi pri nas potrebna taka „šolska matica“, vžlasti še za štajarske, koroške in primorske kraje, kjer „deutscher Schulverein“ in „irredenta“ naš narod čedalje bolj izneverujeta slovanskemu življu, je bilo že večkrat rečeno.

Ministersko posvetovanje je bilo v nedeljo 25. t. m. ob 11 v Budi. Pod predsedništvom presvitlega cesarja so bili zbrani vsi ministri avstro-ogerski. Ogerskega ministra za deželno brambo je zastopal državni tajnik Fejervary. — V Budapešto je prišel tudi kraljevi komisar Ramberg in se je dlé časa razgovarjal z ministroma Bedekovičem in Tiszó.

Viceadmiral baron Daublebsky-Sternneck prevzel je zapovedništvo avstrijske mornarice ter je ob enem službo v vojnem ministerstvu v pomorskem oddelku nastopil.

Vzrok izgredov v bistriškem okraji na Hrvaškem bil je občinski tajnik in njegov brat izterjevalec davka. Oba sta neki brezobzirno in brezsrčno z ljudmi postopala, in zatirani reveži niso nikjer svoje pravice dobili. Kaj pač taki ljudje zaslužijo? Kakí nasledki?

V Reki je bil umeščen novi gubernator grof Avgust Zichy. Mesto in pristanišče je bilo slovesno okinčano, konsuli so razobesili zastave. Na kolodvoru so ga pričakovali vsi

načelniki uradov, magistrat z županom i. dr. Opoldne je bilo slovesno umeščenji v gubernatorjevi palači. Zvečer je bila bakljada. Gubernator je stopil na balkon in se zahvalil.

—V ogerskem državnem zboru dočela se je gledé zakona med kristjani in židi specialna debata. Gledé splošne vpeljave civilnega zakona sklenili so vlado pozivati, naj čim prej mogoče predloži dotični načrt postave. Madjari se gotovo nadjajo, da jih bo liberalizem rešil pretečega pogina, in jako čudno, da ne rečemo smešno je videti, kako se Atilovi potomci zanj pulijo, ko mu že ves drug olikan svet hrbet obrača in se zopet h konservativizmu nagiblje. Drugim so se oči odprle, da liberalizem ne pelja do blagostanja ne na tem in ne na onem svetu, Madjarom se pa v tem obziru še ni zasvetilo. Mogoče, da se jim tedaj, kadar bo ondi narodno gospodarstvo na vseh krajih pokati jelo.

V Galiciji imajo postavbo zoper pijančevanje. Ondi je prepovedano mladoletnim žganje prodajati; kdor je bil v jednom letu trikrat zaradi pijanosti kaznovan, ne sme več v nobeno krémo. Kdor se vpijani, ter ga kdo policiji javi, se kaznuje. Poprečno javi se jih na leto 80 in kaznuje 60 zaradi pijanosti. Tudi pri nas bi taka postava nikakor ne škodovala; le mislimo, da bi se jih zaradi pijanosti več naznanilo in več kaznovalo.

Vnanje države.

Na Srbskem je mirno. Po Belgradu podpisuje se prošnja za vjete radikale. Več odličnih meščanov bilo je že pri kralju zaslšanji, kjer so za vjetnike prosili. Doktor vsega zdravništva, gospodičina Siebold, rodóm Rusinja, agitira javno za vjetnike, kar je pri današnjem položaji ondi jako nevaren posel.

Poljski listi, kakor levovska „Gazeta Narodova“, prinašali so vest, da Rusija ob avstrijsko-ruski meji večje število vojakov kopiči, kakor bi bilo to iz službenih razlogov potreba. Znamenito je, da se ruski uradni list v Varšovi izhajajoč do sedaj ni ravno mnogo za take novice zmenil, sedaj pričel je pa pisati, da so poročila o nakopičenji ruske vojske ob avstrijski meji — iznišljena.

Pruski deželni zbor tedaj zopet zboruje. V tej sesiji bode mu poglavitni nalog, da izpelje davkarske preuredbe in se posvetuje o sprejetji železnice po državi. Pravo delo se ima začeti v ponedeljek s posvetovanjem o budgetu, gosposka zbornica je odredila seje na negotovi čas, med tem pa dela komisija. Prestolni govor ne omenja prav nič cerkvene politike, vendar zaradi tega ni nemogoče, da bi med sesijo ne prišlo kaj nepričakovanega, česa se nihče ne nadeja. Središče se bode na vsak način oglasilo in izrazilo pritožbe.

Pri kraljevem banketu v Madridu napivalo se je na vztrajno prijateljstvo Nemčije in Španije. Splošni pozor pa je vzbudilo veliko odlikovanje, s katerim so se proti francoskemu poslancu obnašali.

Kitaj odposlal je ultimatum (diplomatično pismo, v katerem se vojska napove) Francozom, v katerem naznanja, da je v obrambo lastnih zadev v Tonkingu vojakov tjekaj poslal. Ako s Francozi skupaj tréjjo, in bo kri tekla, naj Francoska odgovarja. Tudi drugim državam ojavil je Kitaj odpošiljatev vojakov v Tonking, kjer imajo sedaj Francozi 18 batalionov mož in 36 topov in še družih 7000 mož

pričakujejo. Kakošen bo izid vojske pri tako pičlem številu francoske posadke, ktere polovica se pa še bojevati ne bode zamogla, ker bo morala primorske kraje čuvati, nasproti slabim kitajskim vojakom, noben vojskovodja ne more povedati.

Mesto Fajtemar na severnem mada-gaskarskem obrežju so Francozi 8. novembra bombardirali in pri tej priložnosti 5 Angležev ubili in mnogo blaga nevtralnih podanikov napolnili.

Nasledki pobitja v **Sudanu** so sedaj ti-le: Angleška armada ostane v Egiptu; v rudeče morje je šlo več ladij iz Sredozemskega morja, največa angleška oklopnica „Invincible“ gre iz Malte v Aleksandrijo. V Suakim ob ruderem morji pojde 2000 mož egiptovske zandermerije in 6000 mož Beduinov, da odprejo zopet pot iz Suakima v Berber ob Nilu, da moč rešiti se posadkam, ki so še v Hartumu in Senearju. — Mislijo, da je Mahdi sedaj na potu v Chartum, vendar zanesljivih novic ni. Ako Chartum pade, potem ni več trdnjave noter do Minieh, ki je 6 ur od Kahire. Iz tega se lahko vidi, kaka preglavica je ta „Mahdi“ Angležem in njih varovancem v Egiptu.

Izvirni dopisi.

Iz Boh. Bistrice, 25. nov. Kar smo že dolgo in prav težko pričakovali, sicer pa zvesto upali, se je danes vendar le zgodilo. Naš preljubljeni in obče spoštovani gospod župnik Janez Mesar so od Njih Veličanstva premil. cesarja popolno pomilosteni ter jim vsa kazen odpuščena. Kakor je bilo znano, bili so obsojeni od deželne sodnije v Ljubljani na štiri mesece ječe (ker so bili krivega spoznani, da se je cerkev porušila in se tolika nesreča pripetila). Z žalostnim srcem sprejeli so gosp. župnik to obsodbo, pa vdali so se potrpežljivo ter mirno pomoči od zgoraj pričakovali. Med tem so se pismeno obrnili na Njih Veličanstvo, presvitl. cesarja in pri njem pomilovanja iskali. In res, naš presvitl. cesar, kteri so nam revnim Bohinjcem že veliko milost skazali s tem, da so iz svojega lastnega premoženja darovali za našo farno cerkev 500 gold., skazali so nam zdaj še veliko večo dobroto, ko so oprostili in popolnoma pomilostili našega preljubega duhovnega očeta (res pravi duhovni oče v vsakem obziru), pa tudi velik dobrotnik naš s tem, da je nam upeljal sirarstvo, s kterim si marsikteri lepe krajcarje pridobiti zamore. Kdo nam bo toraj zameril, ako danes polni radosti in veselja zakličemo: Bog plati, Bog povrni stotero Vašemu Veličanstvu presvitl. cesarju vse dobrote z večnimi darovi!

Cela fara se danes veseli tega, veseli se pa tudi g. župnik sam, kteri se je vedno s tem tolažil in marsikteremu prijatelju, kteri ga je miloval, rekel: „Bog bo že tako naredil, da bo prav.“ In glej, Bog je naredil, da je prav; gospod župnik bo pa gotovo s toliko večim veseljem delal za hišo Božjo, dokler ne bo v dodelani cerkvi v zahvalo Vsegamogočnemu in v zahvalo vsem dobrotnikom zapel: „Te Deum laudamus!“

Z Dolenjskega, 22. novembra. (*Glas o novi železnici na Kranjskem*.) Nedavno je „Slovenec“ poročal, da se misli na izpeljavo železnice iz Vidma pri Krškem proti Novomestu. Ako se na to res misli, moramo Dolenjci tako podjetje z veseljem pozdraviti. Koristna bi tukaj železnica bila za vso spodnjo dolensko stran, ker bi segala v njeno središče. Res je, da v teh krajih ni tovarnen, premogo in rudokopov, toda mislimo, da onih nazorov se je naša slavna c. kr. vlada srečno že davno

otresla, vsled kojih se je le na bogate tovarnarje ozir jemalo, a tisti, iz čegar žuljev se ovake javne naprave zidajo, ali vsaj podpirajo, poglavitni davkoplačevalci — poljedelci v poštev ni prihajal. Gorenjci imajo svojo železnico, isto tako Notranjci, slednji vinorejsko šolo in sadišče, skrajni čas je, da se tudi za Dolenjce kaj stori. Prevažanja tej železnici ne bi manjkalo, ne samo ljudi, nego i različne robe. Kar zadeva domače pridelke teh krajev, sme se reči z gotovostjo, da jih je komaj v kterem kraju na Kranjskem toliko izvažati, kakor tukaj, posebno če pomislimo, da Gorenjec, kakor iz skušnje vem, svoje pridelke: žito, krompir itd. v Kranj ali Ljubljano po lepi ravni cesti z živino izvozi. Ravnino od Krškega do Novomesta obdajajo od vseh krajev vinogradi, kakor venec, vijoč se od Hrvaške meje pri Samoboru, nepretrgano ob uskoških hribih, dalje proti Kočevju in na drugi strani Krke od Straže in Trške gore zopet nazaj proti Krškemu. V vseh teh gorinah pridelala se ne samo na tisoče, nego na sto tisoče veder sem ter tje prav izbornega vina. Marsikteri tovarnik bi po nameravani novi progi v ove gorice prišel, izberat si zdrave nepokvarjene kapljice, med tem, ko sedaj rajši bolj prilično po železnici memo zdrkne proti Hrvaški ali celó Ogerski, če tudi roba ni vselej vabilna. Do slovečih metliških in semičkih goric bilo bi iz novomeškega kolodvora tudi samo po 2 do 3 ure daleč. — Koliko priraste po teh krajih različnega sadja, zlasti sliv, že mali posestniki dobé jih v boljših letinah 10 do 50 stotov. Bližje železnice, v krškem okraju, prodajo se vselej prav dobro, deloma suhe, deloma sveže, med tem, ko se bolj v notranjih oddaljenih krajih večasih zaradi nizke cene kmetu pri prodaji komaj stroški spravljajanja in sušenja povrnejo. Čisto naravno, ker kupec rajši ostaja blizu železnice, boječ se stroškov vožnje po klancev polnih dolenskih cestah. Koliko dalje priraste jabelk, samo jeden véliki posestnik dobil je vlani za nje čez 800 gold., in mali posestniki dobili so po 20 gold. in čez. To pa le zopet oni, ki so bližje Save ter južne železnice, kamor še kupci zahajajo. — Kar zadeva poljske pridelke, je resnično to, da se nekoliko izvažajo in nekoliko vvažajo. Lansko leto je samo jeden véliki posestnik okrog 2000 vaganov, to je 4000 mernikov same koruze izvozil, in znano je, da kakor je zagrebški trg malokdaj brez dolenskega krompirja, dolenskih drv in ondotne stavbe brez dolenskega kamna in apna, ravno tako tudi je novomeški trg malokdaj brez hrvaške pšenice in koruze. Kdor hoče vedeti, koliko se v teh krajih vvozi in izvozi, naj si ogleda velikrat dolgo vrsto vozov po krških in kostanjevskih cestah, koji se pa, preden se izlože na južni železnici, po daljni poti še povrh z drago mostarino ali brodarino odkupiti morajo.

Koliko bi dalje pripomogla ona proga v pospeh notranjega prometa, potovalcev v Novomesto, središče dolensko, in vun, ne manjka se nikdar, tamkaj so viši uradi, odvjetniki, skupna okrožna sodnija, gimnazija itd. in vsak ponedeljek prav živahen trg, kamor se kupci in prodajalci iz daljnih krajev shajajo.

Pomniti je dalje, da zadnji cilj in konec tej progi gotovo ne bi bilo Novomesto, delale bi se s časom še druge zveze. Na zvezi Novomesto - Toplice - Žužemberk moralo bi zlasti knezu Auerspergu ležeče biti, radi njegovih bogatih gozdov, plavšev in toplic, ki bi se mu pa tudi še razun tega lepo izplačevale, kajti ravno po

ti poti Hočevarji, Ribničanje in Suhakranjčani z Dolenjci, Hrvati in s Štajarci občujejo. Kdo pa ne bi rajši n. pr. na postaji Dvor ali Toplice svoje robe naložil in dalje po svetu odpeljal — bodisi vina, svinjine, bodisi svojih lesenih izdelkov — kakor da bi po celi teden in še dalje s težkim vozom po Dolenjskem in Hrvaškem ripsal! Ako toraj visoka c. kr. vlada res misli na to progo, priporočamo prav gorko našim državnim poslancem podpirati jo z navedenimi in še drugimi veljavnimi razlogi. S tem bi se storil začetek boljših časov za Dolenjce, obilniša konkurenca in boljše cene spodbudile bi producente k umnišemu obdelovanju in veči marljivosti, marsikterega pa tudi k veči treznosti in varčnosti z vinom, ko bi videl, da se vsak čas lahko v denar spravi. Železnice po naši deželi drčé večidel med štrlečimi gorami, po pustinah in nerodovitnem krasu, tukaj pa bi zadevala res najrodovitnejše in najlepše kraje. Konečno še opomnim, da ni vzroka, zavoljo že davno nameravane proge Ljubljana - Trebnovo - Novomesto progi Videm - Novomesto dajati slovo, ker gotovo je, da ta proga bi bila začetek novih zvez, kakoršnih v naši deželi še najbolj pogrešamo. Če se po družih deželah neprenehoma delajo različne postranske, zvezne in poprečne železnice, pri kojih je vselej tudi nekoliko naših grošev, je za istino le pravično, da se ozir jemlje tudi na našo deželo, ter še posebej na dolensko stran, ki ima za svoj promet pač veliko težavnih strmih cest, a dosedaj še nikake železnice.*)

Od sv. Lovrenca na Dravskem polju, 23. nov. (*Dostavek k dopisu iz Maribora o dr. Dominkuš-evi svečanosti*.) Rojstni kraj slavne Dominkuš-eve rodovine prav za prav ni Središče, dika vseh trgov na slovenskem Štajarskem, ampak Grabe, majhna vas, ktero potok Črncec od slavnega trga Središče loči. Na Grabah, — v prvi hiši od farne šole proti Dravi, sedaj Kovačičeva imenovana, rodil se je dne 4. oktobra 1797. l. Andrej Dominkuš, oče od presvitlega cesarja odlikovanega dr. Ferd. Dominkuš-a.

Dominkuš-i bili so ormožki svobodnjaki; — stari zapisniki jih imenujejo: „Herrschaft. Fridauische Freisass“. V matičnih knjigah središke župnije pisano je njih ime: „Dominicus“ — in od starodavnih časov dobivali so priimek: „dominus“ — gospod. Andrejev oče, ali dedek slavljence, kteremu je bilo tudi Andrej ime — rodil se je dne 29. novembra l. 1771. V pravnih zadevah zelo zveden, je kaj rad svetoval in pomagal ljudem, ki so imeli z grajščino ali s kom drugim kako pravdo. Zato so ga na daleko poznali in čislali. Da bi mu skazali svoje spoštovanje, imenovali so ga Središčani na Štefanovo leta 1800 tržana središkega. Varaški zapisnik ima o tem sledečo opombo: „Nachdem er bey sammtlich versammelten Magistrat und der Burgschaft des Marktes Polsterau auf dem Rathhause den Burgereid abgelegt, ist er unter Trompetenstoss von der sammtl. Burgerschaft als Burger ausgerufen worden“. Prisegel je, kakor je v Središči bilo od nekdanj običajno, — slovenski. Tega stric, Matjaš Dominkuš, rojen dne 15. januarja l. 1739, umrl je kot župnik v Središči dne 8. marca l. 1781, ter je še na smrtni postelji naročil svojemu bratu

*) Nikakor nismo vsak način zoper tu zagovarjano progo, ter je nižjim Dolenjcem ne zavidamo, a kdor pozna svet in deželo, mora pripoznati, da vsi ti razlogi govorijo tudi za progo skozi osrče Dolenskega Ljubljano - Trebnje - Novomesto in to v obilniši meri. Vredn.

Anton, naj majhnega Andrejčka v šolo pošlje. Andrej je umrl dne 8. junija l. 1825 ob 3/4 11 v noči.

Tudi Blaž Kosi, bivši župnik leskovski in spisatelj slovenskega evangelija, ni bil rodom Središčan, kajti tudi njemu je zibelka tekla na Grabah, — pač pa je trg Središče rojstni kraj mnogo drugih slavnih mož duhovnega in svetnega stanu, ktere sme Središče s ponosom imenovati. Nekteri še živé v visokih službah, druge pa krije že zdavnej hladna gomila.

Domače novice.

(Slavnostna beseda Čitalnice ljubljanske) dne 25. nov. v čast in spomin dr. Janeza viteza Bleiweis-Trsteniškega. Lansko leto dne 20. nov. zbrali so se gg. državni in deželni poslanci, mestni zastop in vsa narodna društva v stolni cerkvi ljubljanski, da so pri slovesni sveti maši praznovali spomin nepozabljivega našega očeta; in letos je priredila ljubljanska Čitalnica prvo besedo v čast in spomin svojega ustanovitelja. Že pred začetkom napolnila se je lepo okinčana dvorana z elegantnim občinstvom, dame v jako finih, tem večeru primernih toaletah. Prisotni bili so gosp. deželni predsednik baron Winkler z gđ. hčero Andréano, gosp. župan Grasselli, trgovske zbornice predsednik gospod Kušar, cesarski svetnik gosp. Murnik, gg. poslanci: Setec, dr. Poklukar, dr. Vošnjak, Šuklje, Kersnik i. dr.; rodovino pokojnega zastopal je gosp. dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški z gospo soprogo. Radostno opazovali smo č. gg. duhovne, gg. častnike domačega pešpolka, „Soko“ zastopan po gg. odbornikih in veliko število članov ter zastopnikov drugih tukajšnjih narodnih društev. — Na odru postavljen bil je med krasnimi rastlinami veliki doprsni kip pokojnega, okinčan z lavorovim vencem. Kip, prav natanjko in naravno dovršen po g. Franc Zajcu, namenjen je kot spomin na prvo Bleiweis-ovo besedo, in z veseljem pozdravljamo čitalnični odbor za ta hvaležni čin ustanovitelja čitalnice; kip bode potem nastavljen v čitalnični bralni sobi.

Pričela se je beseda z Vilhar-Šantlovo Overturo k slovenski opereti „Jamska Ivanka“; svirala je vojaška godba domačega pešpolka pod osobnim vodstvom kapelnika g. J. Nemrava, z navadno izbornostjo, in je tudi takoj pri prvi točki burno pohvalo vzprijela. Potem je nastopil možki zbor čitalnice pod vodstvom g. Valente, ter je z znano sigurnostjo pel dr. B. Ipavčevo „Slavnostno kantato“, nam že znano od Bleiweisove 70letnice. Po kantati sledil je slavnostni govor g. dr. I. Tavčarja. Ta govor bil je tako izvrsten, da je bilo občinstvo kar razuneto; niti oči se niso umaknile od govornika, kteri je s posebno spretnostjo, z živo besedo slavil lastnosti pokojnega, ter njega zasluge za slovenski narod. Ginljiv je bil trenutek, ko se je govornik obrnil proti kipu dr. Jan. Bleiweisa, in z milimi, tužnimi besedami segal v srce vsacega, in opazovali smo marsiktero solzno oko. — Ako je med govorom občinstvo svoje živo odobravanje izkazalo, donela je pri konci burna, več minut trajajoča občena pohvala.

Nekaj posebnega bila je dalje godbena točka: Dvořakova „Slovanske rapsodije“. Vojaška godba svirala jo je s tako dovršenostjo, da je občinstvo vse burno odobravalo, in gosp. kapelnika J. Nemrava trikrat poklicalo. Dvořakove izvorne skladbe so se v kratkem

tudi odlikovale v Pragi o priliki otvorjenja českega narodnega gledališča, kjer je bila igrana njegova „Slavnostna ouvertura“ in opereta „Demeter“. Kakor čujemo se bode občni želji s tem vstreglo, da se bode ta skladba prihodnjic v redutni dvorani pri besedi čitalničnega pevskega zbora zopet svirala.

Kot posebni lepi del sporeda sledil je samospjev gosp. J. Medena; kolikokrat se je ocenjal njegov prelepi glas, a nikdar ga ne moremo dovolj oceniti. F. S. Vilharjeva pesem „Mornar“ je izvrstno lepa skladba, a s pravim občutkom zamore jo peti le naš ljubljaneec gosp. Meden, kteremu so navdušeni poslušalci burno pohvalo izkazali. Spremljal ga je na glasoviru gosp. J. Pribil sè znano spretnostjo. Zopet nastopi čitalnični možki zbor s F. S. Vilharjevo „Pobratimijo“, s kterim novim zborom se je isto tako odlikoval ko s slavnostno kantato; spored zaključil vojaška godba z lepo „podoknico“.

S tem izredno lepim sporedom prehitro minul nam je čas; beseda bila jo zares sijajna in vedno se jo bode spominjal vsak obiskovalec, ker zasluži v čitalnični kronologiji prvo vrsto zavzeti. Bila je pa tudi priredjena možu na čast, kterega je čislal celi slovanski svet! Za neprecenljive zasluge pokojnega dr. Jan. Bleiweisa za naš narod bodemo tudi v bodoče slavili njegovo ime, in še se bodemo zbirali pokojnemu v čast in spomin!

Janko Volkič.

(Tretji občni zbor za duhovne ljubljanske škofije.) (Konec.) Da je pri delitvi podpore silno težko vstreči vsem, je lahko umeti. Ravvalo se je pri podelitvi po predlogu dotičnega gosp. poverjenika, in najrajši bi odbor imel, ko bi ta stavil predlog, koliko naj se podeli podpore, kar se je večinoma tudi godilo; kajti poverjenikom so okoliščine bolj natanko znane, kakor pa se iz prošenj sprevideti zamore. Da se pa ni vsem delalo po godu, je vzrok to, ker so mnenja, kar se tiče podpore, jako različna, da, naravnost nasprotna. Eni menijo: bodite bolj varčni, skrbite, da se kapital pomnoži, ne dajajte po toliko, 50 gld. bi zadostilo in le takim, ktere je zadela kaka posebna nesreča. — Drugi pa pravijo: dajte podpore vsakemu, kdor prosi, naj se mu pomaga zdatno — zato smo ustanovili družbo, ne glejte, da bi se kapital skupaj spravil, vsaj vsako leto skupaj skladamo, dajte le, če prav vse razdelite. — To se je slišalo zdaj od ene zdaj od druge strani, ustmeno ali pismeno. Iz tega je uvidno, da odbor pri najboljši volji ni mogel vstreči vsem. — Podpirani pa, mislim, so bili zadovoljni vsi, vsaj zahvalna pisma to potrjujejo.

Eni menijo, zakaj temu ali onemu daste podpore, vsaj ni tako potreben. — Toda človeka včasih kaj teži, kar rad zakriva in ne razglasuje povsod; vrh tega pa so nekteri omenili, da bodo, ako se okoliščine zboljšajo, vse radi povrnili družbi, ali še kaj več ji podarili. In to se je že tudi res zgodilo. Nekemu udu se je dajala več let podpora po 50 gld. na leto, ko pa so okoliščine vgodne postale, je društvu povrnil vse, skupaj 320 gld., — nek drug ud je letos v svoji oporoki tudi volil družbi 125 gl. iz hvaležnosti, da ga je podpirala.

Kar se tiče imovine društvene, se mora reči, da je denarstveno stanje jako povoljno. Večinoma so udje doneske prav redno odrajtovali. Posebno hvalo izrekamo tu preč. gg. poverjenikom, ki so društvu v pospeh tudi to sitno opravilo zraven drugih nabiranja tako točno zvrševali.

Letnih doneskov vplačali so udje l. 1880 1050 gl.; l. 1881 994 gl.; l. 1882 1036 gl.; skupaj vse tri leta 3081 gld. — Trije udji so vplačali dosmrtnino po 50 gld. (g. Fada, g. Orehek in g. Dejak).

Drugi dohodki so bili obresti iz hranilnice, od zasobnih posojil in od obligacij. Tudi v poslednji volji so se blagi dobrotniki spominjali društva; posebno ranjki g. Anton Potočnik, župnik v Št.-Vidu, bivši odbornik, je svojo naklonjenost društvu pokazal s tem, da mu je volil 500 gld. in g. Pintar, župnik v Zalem Logu 5 gld. Gosp. profesor Peternel je daroval 10 gld. — Bog vsem obilno povrni v večnosti!

Vsled tega se je društvena imovina zdatno pomnožila. Pri zadnjem občnem zboru je imelo društvo v matici 10.208 gld., porabljivega pa 4620 gld. 13 kr., skupaj 14.828 gl. 13 kr. — Zdaj pa ima v matici: 11.384 gld., porabljivega pa 6.887 gld. 39 kr., skupaj 18.271 gld. 39 kr., prirastlo je toraj 3443 gld. 26 kr.

V teku zadnjih treh let je Bog poklical v večnost 37 udov društvenih. L. 1880 jih je umrlo 13, l. 1881 12, l. 1882 12. Naj v miru počivajo! Pristopilo je novih udov 21, udov je zdaj 423, (43 dosmrtn., 380 letnikov). Za vse ude, žive in mrtve, bralo se je skozi leto 52 maš, ktere so se plačale iz društvene blagajnice. — Pa tudi podpirani so se vseh udov spominjali pri altarju Gospodovem; in tako nismo bili brez dušnega sadu.

Po vsem tem se sme reči, da je društvo v dobrem stanu. Dajalo je podporo, če je bilo le mogoče, zraven tega pa se je glavnic vsako leto nekoliko pomnožila; in tako se bo društvo čez nekaj let postavilo samo na trdne noge. Zdaj primeroma res ni veliko podpiranih. Sedanji čas, ko pomanjkuje sem ter tje duhovnov, je eden, kjer bi morala biti po dva, in tako so tudi dohodki boljši; ko pa se bodo tudi spraznjene službe nastavile, Bog daj, da bi bilo kmalo možno! se bodo sem ter tje dohodki znižali, več bi jih utegnulo priti v zadrego, zato je dobro, da se zdaj postavi družba na trdno podlago. Ko bi pa tudi podpora dajati ne bilo treba, znalo bi se iz te matice dohodke porabiti za kako drugo, za nas duhovnike in ljudstvo občekoristno napravo; kajti, nam ne bo pomagal nikdo, če si ne bomo pomagali sami.

Društvo je tudi v drugih škofijah na dobrem glasu; sem ter tje smo bili prošeni, naj pošljemo letno poročilo in društvena pravila.

Poročevalec sklepa svoje poročilo s prošnjo, naj bi vsi udje zvesti ostali družbi, akoravno sami ne bodo nikdar potrebovali pomoči, vsaj tu ne deluje samozivnost, ampak kršanska ljubezen, zastavljena na podlago ljubezni Božje: Bog pa je ljubezen. Deus charitas est.

Poročilo bilo je sprejeto s pohvalo. Ko se na poziv g. predsednika nihče ne oglasi, da bi kaj opomnil, se g. predsednik zahvaluje g. tajniku za trud in nasvetuje, naj se sprejme za dosmrtnega uda, ker za mnogoletno delo noče sprejeti nobene nagrade. Zbor glasno odobruje nasvet.

Ker nihče navzočih ni stavil nobenega nasveta, se prestopi k volitvi; per acclamationem bili so za pregledalec računov voljeni č. gg. Monsig. Potočnik, župnik Karun in profesor Zupančič. Ravno tako se v novi odbor volijo vsi prejšnji odborniki; namesto g. kan. Urha in rajncega Ant. Potočnika pa sta voljena župnik Rozman in profesor Zupančič.

Gospod predsednik se zahvali za obilno

vdeležbo, naj podpirajo družbo in odbor, ter sklone zborovanje.

(Shod.) Deželnega zbora večine poslanci, kolikor jih biva v Ljubljani, in nekteri unanji imeli so predvčeranjem tukaj shod, pri katerem so se sporazumeli med seboj. Izmed unanjih so bili navzoči gg. Svetec, Krsnik, Mohar in Lavrenčič. Zbrali so izmed sebe izvrševalen odbor in ta bo: Vitez Bleiweis-Trsteniški, Grasselli, Klun, Murnik, dr. Poklukar, Šuklje in dr. Vošnjak. Predsednik temu odboru je mestni župan in deželnega glavarja namestnik gosp. P. Grasselli.

(Gosp. Franc Zajc), kipar in podobar v Ljubljani, izvršil je svoje najnovejše delo — doprsni kip v čeznaravni velikosti pokojnega dr. Jan. viteza Bleiweis-Trsteniškega — za čitalnico ljubljansko tako naravno in umetno, da našega domačega umetnika slav. občinstvu toplo priporočamo.

(Razgrajanje.) da so kar ušesa bolela, je bilo danes po vsem mestu. Menda so ž njim demonstrirali in slovo jemali vozniki, kateri po Ljubljani vozijo na prodaj premog, ker jim je magistrat po sklepu mestnega starešinstva ukazal, da bodo odslej morali imeti trobentice, s katerimi bodo naznanjali svoj prihod, pa le po dvoriščih in vežah. Za ta ukaz so se menda hoteli znositi, ker še nikdar niso tako razgrajali, kakor danes posebno tam, kjer biva kak mestni odbornik.

Razne reči.

— Na Dunaji je zopet gorelo ravno tam, kjer poleti v „Rossauer-Lände“, v lesnem skladišču mestnega tesarja g. Hermana Ote. Nevarnost je bila zopet velika, a od vseh krajev so pritisnile požarne brambe skupaj in ognju ubranile, da ni dalje segal. Gosp. Ote ima škode nad 10.000 gl. Preiskavajo, kaj je vzrok požaru.

— Žalosten razgled odprl se je pekovskim pomočnikom na Dunaji. Kakor se bodo naši čitateji še spominjali, napravili so bili ondi letošnjo spomlad splošnje zmešnjave, t. j. odpovedali so bili vsako delo, na kar je od zunaj okoli 1000 pomočnikov na Dunaj dela iskat prišlo in so ga tudi večinoma dobili. Poprejšnji pomočniki sedaj brez zaslužka v očigled bližajoče se zime za delom gledajo, pa se le malokteremu posreči ga dobiti. Kakor „Tribüne“ meni, se je delavskih nemirov bati, in bi dobro bilo, ako bi vlada tú nekoliko poskrbela, če je mogoče, da se red obdrži, kajti dvakrat ali trikrat je že bilo nekaj malega vrišča. — Potrebno se nam je zdelo tega omeniti, da se ne bo morda kateri tukajšnjih pekov na daljno pot brez uspeha podajal.

— Na Angleškem žuga 170.000 rudarskih pomočnikov v premogovih rudokopih delo odpovedati, ako se jim plača ne zboljša za 15%. Razmere ondi med delavcem in gospodarjem so jako žalostne in nikakor se ni čuditi, ako jih delavci več ne zmorejo. Borba, ki se bo tu na eni strani za lastni obstanek, na drugi pa za pomanjšani dobiček pričela, bo dolga in jako trdovratna. Za sedaj izvolili so svoje delegate, ki naj bi med delalci in gospodarji posredovali. Naj bi le ti svojo nalogo prav razumeli, kajti beda bo neizrečena ako bi 170.000 delalcev daljši čas brez zaslužka ostati moralo. Morda da se jim posreči mirnim potom kakih 5 ali 7% poboljška doseči.

Telegrami „Slovenca“.

Budapešt, 26. nov. Časnik „Naplo“ piše, daboza hrvaškega bana imenovan Filipovič, ob enem pa odpravljen izjemni stan.

Izdajatelj in odgovorni vrednik *Jožef Jerič*.

Pariz, 26. nov. Časnik „Liberte“ naznanja, da sprejme Francoska angleško posredovanje v tonkinski zadevi, Granville se jutri pričakuje v Pariz.

London, 26. nov. Časnik „Times“ naznanja iz Chartuma z 25. t. m.: Mahdi stoji v bližini mesta, čegar posadka 2000 mož ne zadostuje, razen tega se je bati še punta prebivalstva. Odhod po suhem je zapažen, ob Nilu pa pot zapro uporniki lahko že jutri.

Poštno hranilnice. *)

Počenshi od 6. dne novembra t. l. vpelje se pri avstrijskih poštnih hranilnicah nov postopek, ki vložnikom obeta kaj velike koristi ter izpolni željo, katero so obrtniki in trgovci dokaj let sem če tudi brez uspeha do zdaj izrekli.

To je namreč že na mnogotero stran pretresani promet z nakaznicami v podobi čekov (angl. Checks), kterege se je poštno-hranilnični urad poprijel ter ga 6. dne novembra začel.

Dotični ukaz določuje, da se tistim vložnikom poštnih hranilnic, kateri imajo v poštni hranilnici čez 100 gl. hranilne imovine, ako zahtevajo, pošlje nakazna knjižica, imajoča po 50 golic ali blanketov za čeke (Cheks).

Te golice je treba izpolniti takó, da se vá-nje zapiše nakazani iznos v cifrah in s pismeni (črkami), in pa kraj in dan s podpisom vred.

Zanimljiva novščina na teh golicah je ta, da imajo po štiri vrste brojk ali cifr (jednice, desetice, stotice, tisočice), katerih vsaka obseza cifre 1—9. S tem, da se odrežejo ali odstrižejo tiste cifre posamičnih vrst, ktere so višje od cifre v vsaki posamični vrsti potrebne v izraz nakazanega iznosa, onemogočena je povsem izopačba nakazanega iznosa na golicah.

Novo občenje z nakaznicami, ki ga e. kr. poštno-hranilnični urad s tem vpeljuje, najde gotovo pri naših obrtnikih in trgovcih živ odziv ali oglas in jako udeležbo, kajti po njem bo vložniku mogoče, brez stroškov in vendar varno, hitro in lagotno novčene iznose iz svoje hranilne imovine na vse strani v izplačilo nakazovati.

Ako ima vložnik, recimo, na Dunaji komu kaj plačati, popiše golico iz svoje knjižice čekovnice, dá si nakazani iznos pri najbližjem poštnem uradu v svoji vložni knjižici odpisati — pri čemur ni potreba, da bi on sam osebno hodil na pošto — in oddá ali pošlje ček (nakaznico) tisti osebi ali firmi, kateri hoče kaj plačati. Le-ta lahko nakazani iznos ali sama pri e. kr. poštno-hranilničnem uradu vzdigne ali pa ček v plačilo, kateri tretji osebi dalje oddá. Kdor le-ta ček v 14 dnevih poštno-hranilničnem uradu predloži, prejme zá-nj precej na pokaz nakazani iznos, kajti ček se izplačuje imetniku. (Konec prih.)

*) Slavno poštno-hranilnično vodstvo nam je ta članek že pred dalj časom poslalo, pa zaradi pomanjkanja prostora v našem listu smo ga morali do danes odložiti. Vredn.

Tujci.

24. in 25. novembra.

Pri *Matiči*: Evgenija pl. Hatassy, iz Kašave. — Karl Gerber, kup. potovalec, iz Budapešte. — Henrik Stern, kup. potovalec, z Dunaja. — Bernard Pekari, kup. potovalec, z Dunaja. — L. Pokorny, kupec, z Dunaja. — Leopold Helber, kupec, z Dunaja.

Pri *Stonu*: Simon Brandl, kupec, z Dunaja. — Hiersenberg, Novi Baš. — Wiljem Hess, zdravnik, iz Kranjske gore. — Janoz Perjenann, iz Kamnika. — M. Weis, kupec, z Dunaja. — S. Löwenbein, kupec, z Dunaja. — J. Rossi, kup. lesa, iz Trsta.

Pri *Tuvcarji*: Josip Watzlaw, e. k. voj. rač. pristav, iz Gradea. — Pavel Stefmann, e. k. voj. nadintendant, iz Gradea. — Leopold Schwarz, kupec, iz Zagreba.

Pri *Južnem kolodvoru*: Antonija Verhovšek, iz Zagreba. — Ignacij Seck, iz Reke. — Dragotin Goričan, iz Žavca.

Umrli so:

22. nov. Ferdo Centrich, komi, 35 let, Rimska cesta št. 3, jetika.

23. nov. Anton Feichtinger, kaznenec, 18 let, ulice na Grad 12, jetika. — Janez Niesner, umirovljeni štabni stražmester, 75 let, Soteska št. 8, vsled oslabljenja moči. — Avgustin Geceļ, podobar, 54 let, Rožne ulice št. 21, Haemoptoe.

24. nov. Ana Wolfgang, gostija, 75 let, Kravja dolina št. 10, oslabljenje moči. — Ana Jurša, železniškega paznika hči, 4½ mes., Cerkevne ulice št. 11, božjast.

26. nov. Liza Fatur, agentova hči, 8 dni, stari trg št. 16, Prismus. — Reza Žargi, gostija, 55 let, Kravja dolina št. 11, Paralyse.

V bolnišnici:

21. nov. I. I. delavec, blizo 40 let, bil iz Mengša, v bolnico umirajoč pripeljan.

22. nov. Ana Regar, gostačeva hči, 19 let, oslabljenje moči.

23. nov. Marija Jamnik, dekla, 23 let, plućnica. — Andrej Celar, dninar, 30 let, vsled slučajne poškodnine na obrazu ter bode sodnijsko pregledan. — Jernej Bizjak, gostač, 52 let, Pyaemie.

24. nov. Anton Lavrič, delavec, 24 let, krvavenje pljuč.

25. nov. Reza Paskali, kramarjeva žena, 32 let, kron. tuberkuloza.

Dunajska borza.

26. novembra.

Papirna renta po 100 gl.	78 gl. 85 kr.
Sreberna „ „ „	79 „ 25 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 „ — „
Papirna renta, davka prosta	93 „ 40 „
Ogerska zlata renta 6% „	120 „ — „
„ „ 4% „	86 „ 80 „
„ „ papirna renta 5% „	85 „ — „
Kreditne akeije „ 160 gl.	277 „ 60 „
Akeije anglo-avstr. banke „ 120 gl.	106 „ 25 „
„ avstr.-ogerske banke „	836 „ — „
„ Länderbanke „	106 „ 60 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu „	608 „ — „
„ državne železnice „	309 „ — „
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	216 „ 25 „
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	119 „ 25 „
4% „ „ 1860 500 „	133 „ 25 „
Državne srečke iz l. 1864 100 „	171 „ 25 „
„ „ 1864 50 „	171 „ 25 „
Kreditne srečke „ 100 „	172 „ 50 „
Ljubljanske srečke „ 20 „	23 „ — „
Rudolfove srečke „ 10 „	19 „ — „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	102 „ 80 „
„ „ Ferdinandove sev. „	104 „ 50 „
London „	120 „ 60 „
Srebro „	— „ — „
Ces. cekini „	5 „ 71 „
Francoski napoleon „	9 „ 59 „
Nemške marke „	59 „ 20 „

Pod dobrimi pogoji oddá se

mesnica in gostilna

v najem. Več o tem pové Anton Kravanja, trgovec v Cirknici. (1)

Ranje. g. Gregorja Riharja pesmi

se dobivajo še vse pri sestri njegovi (gospodske ulice št. 4), le nekaj posameznih pól je pošlo. — Vljudno se priporoča vsem prijateljem ranjega

(2)

Jerica Riharjeva.

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.